

Donderdag 24 april 2025

UITKERKSE POLDER

Er zijn geen zekerheden meer?

Er zijn geen zekerheden meer. Op onze wandelingen zijn we ondertussen eraan gewoon geraakt dat we op wat regen getrakteerd worden. Soms zelfs niet zomaar een klein beetje. Heel de week had men al voor donderdag 24 april regen voorspeld. Ja, lappe, we hadden het aan ons been: géén regen, tegen de middag hadden alle regenwolken de vlucht naar het binnenland genomen. Of we daarmee een zonnige lentewandeling mochten proeven en de zonne crème mochten smeren? Nee hoor. De lucht bleef grauw en een zilte, koude, nijdige wind schuurde langs het wintervelletje van ons gezicht, dat nog geen bruin kleurtje van de zon had mogen lenen.

Moraal van het verhaal: het waren een 30-tal moedige Damse Neos-leden die van geen kleintje of kou-tje vervaard waren en gedurende 5 km en ruim 2 uren hun ogen en oren de

kost konden geven in het echt unieke landschap. Vertellemen van de beide natuurgidsen, de kleuren van groen en gras, het verrassend rijke en ruime vogelbestand. Tja, niet alleen vogels, water- en weidevogels, roofvogels, maar ook Reinhard de vos vind er spijtig genoeg een rijke diversiteit aan voedsel. Niet dat al die vogels zich even voor ons kwamen presenteren. Ook voor hen was het wellicht te koud of nog te vroeg in het jaar. Boeren en vee mogen mits beperkingen gebruik maken van weiden en akkers, want natuur en bescherming van fauna en flora primeren hier echt.

Afspraak in het bezoekerscentrum van Natuurpunt in de Uitkerkse Polder. Eenvoud en gezelligheid. Een ietsiepietsie moeilijk om de weg te vinden langs een eerder smalle kronkelweg. Stevig geschoeid, warm en goed gemutst, winddicht gekleed; zo kunnen we de weidse polder in. Maar nog niet meteen. Een gids vertrekt meteen het gure landschap in. De andere gids, Rik, vertelt in het centrum nog eerst een en ander over de polder, over Natuurpunt en over wat ons te wachten staat.

Eenmaal buiten gaan we eerst met een trap een plateau op. Naast het natuurpunthuis ligt immers nog een oud afgedekt stort. 2 à 3 m hoog en nog eens diep in de grond. Hier werd destijds het huis- en ander afval van Blankenberge gedumpt. We denken toch niet dat de plasticfolie zal verhinderd hebben dat het grondwater niet bezoedeld worden, op zijn zachtst gezegd. De Vlaamse afvalmaatschappij OVAM zal hier ooit werk moeten van maken: uitgraven, wat selecteren, recyclen en de rest verbranden? Tegen een miljoenenkost wellicht. Een voorbeeld van hoe vroeger zorgeloos maar ook onwetend met afval is omgegaan.

De hoogte van het stort biedt anderzijds een prachtig rondom vergezicht op de Uitkerkse polder, op de kustlijn met Blankenberge, Wenduine, De Haan en op de omliggende verstilde gemeenten zoals Nieuwmunster, Zuienkerke, Houtave en Meetkerke, maar ook oude gehuchten zoals Sint-Jan op de dijk.

Nu echt de polder in. 750 ha natuur. We horen “cetti’s zanger” knetteren, een inwijkeling uit het Zuiden. Dijken, grachten en waterloopjes zijn deels natuurlijk ontstaan, deels gegraven door de monniken en bewoners. Wegen zijn niet recht omdat ze vroeger de hoogten volgden van de aanslibbingen. De Blankenbergse Dijk is 1 meter hoog en 25 meter breed. In de

Middeleeuwen, 1134 en later was het Zwin zelf 5 km breed. Sluis en Sint Anna ter Muiden lagen elk als havenstadje tegenover mekaar aan elk een oever van het Zwin.

We hebben er maar weinig echt van gezien, maar het vogelbestand van deze polder is bijzonder uitgebreid.

Grutto, zilverreiger, koereiger, scholekster, lepelaar, kievit, blauwe reiger, wulp, tureluur, kluut, zwaluw, cetti's zanger, tjiftjaf, bergeend, wintertaling, wilde eend, smient, waterhoen, aalscholver, slobbeend, kleine rietgors, blauwe kiekendief, kolgans, bruine kiekendief, nijlgans, brandgang, grauwe gans, torenvalk, buizerd, velduil, ransuil, rietzanger, roodborstje, baardmannetje, torenvalk, graspieper, (veld)leeuwerik, kleine karekiet, blauwborst, kokmeeuw, steenloper, kleine mantelmeeuw, zilvermeeuw, ... De grutto is de koning van de weidevogels. Kan 6000 km afleggen in zijn trektocht. De volgens kun je verdelen in steltlopers en weidevogels, watervogels, roofvogels, zangvogels, ganzen, meeuwen, ...

Door de klimaatverandering wisselt het vogelbestand ook. Nieuwe soorten vinden hier de weg. Andere trekken in de winter niet meer of toch minder ver weg. Blijkbaar is hier voedsel genoeg aanwezig, waaronder ook muizen, ...

Ook vlinders zijn rijk present. Dagpauwoog, atalanta, hooibeestje, distelvlinder, icarusblauwtje, ... En dan de flora. Voor ons lijkt het allemaal gras, kruid en onkruid. Maar de rijke variëteit vraagt een andere wandeling, iets verder weg in de lente en zomer. Paardenbloem nu overvloedig aanwezig. Dovenetel ook. Smeerwortel, ... De koeien mogen nu nog niet in de weiden om het weidebroedsel te beschermen. Eerst na 15 juni. Een meevaller voor het natuurlandschap is dat er hier geen ruilverkaveling is geweest. Het oorspronkelijk gevormde landschap is gebleven zoals het door natuur en mens is gevormd. Nu is er een ander probleem: boeren hebben niet altijd nog een opvolger. Wie nog boert wordt soms allicht een “agrobediende” van de concerns.

Vossen zijn niet echt goed te beheersen. Ze pakken weidevogels, ganzen, Vossenvallen moeten vossen verhinderen overal vrij rond te roven. Een ander “probleem” is het verschil in verwachtingen tussen polderbestuur en natuur. Boeren willen vaak snel op het land, en daarom moet de waterstand laag zijn. Voor de natuur moet er voldoende water in de grond en waterlopen zijn. Voor sommige vogelsoorten in de vermindering van het aantal insecten een probleem aan het worden. Wat ze hier niet meer vinden, gaan ze zoeken op een ander.

Ooit werd hier turf gegraven als brandstof. Vervoerd op de Blankenbergse Vaart. Tot in de 20ste eeuw was er scheepvaart op de vaart. Onder meer ook voor het vervoer van landbouwproducten en de bakstenen (tot 1961), gebakken in Wenduine. De vaart is er samen met de Noord-Eede, gekomen als uitwatering kanaal vanaf Sint-Pieters over Meetkerke en Zuienkerke. De vaart en de Eede en alle waterloopjes staan in open verbinding met mekaar. We turen ook even vanuit de kijkhut.

Merkwaardig is dat hun waterpeil onder de vloedlijn van de zee ligt. Door het turfsteken heb je ook de oneffenheden in het landschap. De kievit doet het hier niet meer zo goed. De rietvogels wel. Van de rietkragen langs waterlopen worden de oevers elk om beurt jaarlijks gemaaid.

Wat je niet zou verwachten in een polderlandschap zijn enkele verdwaalde appelbomen. Wellicht of misschien van een klokhuis dat door wandelaars of fietsers is weggegooid. De zijn op het moment van ons bezoek prachtig getooid met hun wit-roze bloesem. We komen terug als de appels rijp zijn. Van de Duitse antitank Drakentanden als onderdeel van de “AtlantikWall” vind je nog overblijfsels aan de grachtkanten.

Als slot nog iets dat er zal komen en zeker niet thuis hoort in de Uitkerkse Polder. De vervallen hoeve, de Blauwe Duivenkeet, nu echt een ruïne, wordt een residentieel verblijf voor vakantiegangers. De aanwezigheid van verblijfstoerisme is wellicht niet bevorderlijk voor de kwetsbare natuur.

Al bij al een boeiende wandeling in een klein stukje van de polder. Afgesloten met een drankje in het bezoekerscentrum. Aangeboden uit de kas van Neos Damme. Zeker ook een uitnodiging om zelf op verkenning te gaan wandelen of fietsen. Het landschap, de zuivere lucht, de stilte, ... vervelen nooit.

Tekst verslag: W. V.
Foto's: Boudewijn en Will